

СТАНОВИЩЕ

за конкурс за професор в професионално направление 2.3. Философия (съвременни философски учения), обявен от Нов български университет от проф. д-р Христо П. Тодоров, департамент „Философия и социология” в НБУ

Конкурсът за професор в професионално направление 2.3. Философия (съвременни философски учения) е обявен от Нов български университет в бр. 41 на „Държавен вестник” от 23 май 2017 г. със срок от два месеца от публикуването на съобщението. Единствен кандидат по този конкурс е доц. д-р Димитър Милчев Вацов, преподавател в департамент „Философия и социология“ на Нов български университет. Кандидатът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност „професор“. Придобил е научната и образователна степен „доктор“ през 2003 г., а от 2006 г. заема академичната длъжност „доцент“. Кандидатът е преминал процедура на дългосрочно атестиране за заемане на по-висока академична длъжност съгласно Наредбата за развитие на академичния състав на НБУ.

Кандидатът е представил за участие в конкурса:

1. Две монографии: а) „Опити върху властта и истината“. София: Издателство на НБУ, 2009, 229 с. и б) „Това е истина!“ София: Издателство на НБУ, 2016, 345 с.
2. Тридесет и три статии и студии групирани в разделите: а) философия на обикновения език; б) политическа и социална философия; в) академични предговори, послеслови, интервюта и разговори.
3. Списък на дейностите на кандидата като издател и редактор на сп. „Критика и хуманизъм“ и като научен редактор на няколко монографии.

Всички тези публикации са излезли след годината на заемането от кандидата на академичната длъжност „доцент“.

Основните търсения и постижения в научно-изследователската работа на доц. Вацов през последните години са намерили своята най-пълна и зряла реализация в монографичния труд „Това е истина“. Ето защо аз ще отделя основно внимание именно на нея. Монографията е теоретично изследване върху един от най-трудните проблеми

във философията – проблемът за истината. Книгата се състои от кратък предговор, увод, три части и списък на цитираната литература, съдържащ заглавията на 107 публикации на български и английски. В увода авторът е заявил, че търси изясняване на понятието в контекста на аналитичната философия на езика, че неговото изследване се разполага в зоната на философията на обикновения език и че следва прагматистката ориентация в аналитичната философия, която той свързва с късния Витгенщайн, Остин, Дейвидсън, Рорти, Ст. Кавел и др. Имайки предвид тези неща, читателят разбира, че като аналитичен философ Д. Вацов се интересува от значението на изказването „Това е истина“, а като аналитичен философ с прагматистка ориентация взема за ръководна нишка въпроса „Какво правим, когато казваме *Това е истина*?“ Според автора ние използваме перформатива „Това е истина“ в контекста на всекидневното практическо съгласуване на нашите действия с тези на другите, важен елемент от което е искането и даването на отчет. Казваме „Това е истина“ когато трябва да дадем „пределен отчет“, тоест да „генерализираме“ казаното така, че да го отделим изцяло от речевото действие на казането, или с други думи да го „деконтекстуализираме“. От тази позиция истината е не нещо, което се открива или установява, а нещо което първо, се обявява и второ, се повтаря. В първата част Д. Вацов проследява последователно как обявеното за истина се откъсва от актуалния контекст на казането, как чрез неговото „де-актуализиране“ то се приема за нещо завършено в себе си, как се „деметафоризира“ и накрая как чрез прекъсване на връзката му с актуалния опит, то се „деиндексикализира“. Взети заедно тези действия пораждаат представата за устойчива идентичност, която може да се разглежда като нещо постижимо като „чиста истина“.

Във втората част на книгата авторът демонстрира как от особеностите на употребата на перформатива „Това е истина“ се поражда представата за чисто формалните логически истини. И тук авторът стига до извода, че претенцията за необходимост и универсалност на логическите истини се поражда като резултат от забравянето на събитийността на актовете на полагане на аксиоматични положения и за тяхното материално съдържание. Оттук следва заключението, че всъщност няма абсолютно формална логическа аксиоматика. В последната трета част Д. Вацов развива в основни черти една особена „онтология на истината“. Най-важните твърдения тук са, че а) нещата стават такива само в техните артикулации в речта, б) опитът се състои само от отделни „случаи“, тоест ситуативни въздействия на външни сили върху нас и в) онова, което смятаме за материални предмети, са всъщност концентрации на енергии. Книгата на Д. Вацов развива теми и мотиви от по-раншни негови публикации. Тук авторът

предлага цялостна консистентна концепция за истината, подчинена на значима обща идея, развита по разностранен, сложен и задълбочен начин. Убедителността на тази концепция обаче зависи в решаваща степен от това доколко човек смята за убедителни няколко важни общи положения като напр. положението за приоритета на прагматиката пред синтактиката по отношение на значението, твърдението, че всички изказвания са перформативи или пък това, че казването на истината е заповед и пр. Но тези три, а и други твърдения със същата степен на общност, в моите очи не са безспорни, така че критичната дискуссия върху книгата по неизбежност започва от тях. Спорен е и самият подход към въпроса, който предполага разширително разбиране за истината. Според това разбиране истина могат да бъдат не само изказвания, но и неща и събития. Аз самият съм склонен да използвам понятието „истина“ доста по-рестриктивно като генерализиран предикат, чиято функция е да характеризира асерторичните изказвания според независима мяра. Напълно независимо от това обаче, че поддържам друга, конкурентна теория за истината, оценката ми за книгата „Това е истина“ е изцяло положителна. На читателя се предлага оригинално, сериозно, добросъвестно и професионално осъществено философско изследване, което допринася съществено за разбирането на проблема за истината.

Оценявам много високо публикациите на Д. Вацов по политическа и социална философия. Те са посветени на актуални проблеми на съвременната демокрация и на особености на политическия процес. Анализите на такива проблеми стават на фона на една оригинална теория на действието, която актуализира мотиви от философията на Ницше. Отлично впечатление прави и това, че Д. Вацов участва активно в българския и международния обмен на философски идеи. Свидетелство за това са предговорите, респ. послесловите към книги на колеги, както и интервютата с интересни български и чуждестранни събеседници, публикувани в сп. „Критика и хуманизъм“. Към оценката за публикациите на кандидата бих искал да добавя с положителен знак и впечатляващото число от над сто цитирания.

Доц. Д. Вацов е участвал в редица изследователски проекти. Той е бил ръководител на проектите „Антидемократичната пропаганда в България“ (2016-2017), „Предизвикателства пред представителната демокрация днес“ (2009-2012), „Качество на висшето образование в национални и глобални контексти“ (2011-2012). Също така е бил член на екипите на проектите „Нация и гражданство“ (2009-2012), „Какво значат думите в България?“ (2010-2013) и „Граждани и гражданско общество“ (2007-2010). Всички изброени проекти са с финансирани от външни за НБУ източници.

Доц. Вацов има богат преподавателски опит. През периода на дългосрочната атестация той неизменно е изпълнявал изискванията за аудиторна и извънаудиторна учебна заетост на преподавателите в НБУ. За целите на преподаването и текущото оценяване доц. Вацов редовно използва интегрираната информационна система на НБУ. Доц. Вацов е инициатор и активен участник в магистърската програма „Социално предприемачество“. Той участва и в други магистърски програми на департамент „Философия и социология“. Той е активен участник и в създаването на докторската програма „Философия“. Доц. Вацов е бил научен ръководител на множество бакалавърски и магистърски тези. Той е ръководител и на двама докторанти, единият от които е успешно защитил своята докторска теза.

През периода 2012–2014 г. доц. Д. Вацов е ръководител на департамент „Философия и социология“. През този период той е член на Академичния съвет на НБУ. Понастоящем е член на ФС на МФ. Доц. Вацов е инициатор, създател и настоящ директор на Докторантското училище в НБУ. През последните две години той е ръководител и на влиятелен общоуниверситетски научен семинар.

Най-важно място в обществената дейност на доц. Вацов заема неговата дългогодишна изключително успешна работа като председател на Фондацията за хуманитарни и социални изследвания и главен редактор на издаваното от фондацията списание „Критика и хуманизъм“. Фондацията заема достойно място сред независимите български неправителствени организации.

Имам дългогодишни непосредствени лични впечатления от личността на доц. Вацов. С пълна увереност мога да заявя, че той е зряла, независима и много активна личност с ярки положителни качества. Познавам го като изключително интелигентен, открит, добросъвестен, диалогичен и енергичен човек. У мен будят възхищение неговото чувство за отговорност, човешката му и интелектуална почтеност и чувството му за хумор.

Нямам съвместни публикации с кандидата и не съм в конфликт на интереси.

Заключение: Цялостната научно-изследователска, публикационна, преподавателска и обществена дейност на доц. д-р Димитър Милчев Вацов свидетелства недвусмислено за това, че той е учен с ярко присъствие в българската философска среда и изключително способен университетски преподавател със силна мотивация и значителен опит. Резултатите от неговата досегашна дейност са убедителна защита на кандидатурата му да бъде избран за професор в професионално

направление 2.3. Философия (съвременни философски учения). Като член на Научното жури аз напълно убедено ще гласувам ЗА неговия избор.

Подпис:

проф. д-р Христо Годоров

София, 1 октомври 2017 г.